

ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA W SPRAWACH PRZECIWKO POLSCE (IV KWARTAŁ 2020 ROKU)

W okresie od października do grudnia 2020 roku Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu (dalej: Trybunał lub ETPCz) wydał **cztery wyroki** przeciwko Polsce:

- z dnia 15 października 2020 roku w sprawie **Guz przeciwko Polsce** o numerze skargi 965/12, w którym stwierdził naruszenie art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: Konwencja);

- z dnia 29 października 2020 roku w sprawie **Doroż przeciwko Polsce** o numerze skargi 71205/11, w którym stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji;

- z dnia 5 listopada 2020 roku w sprawie **Ćwik przeciwko Polsce** o numerze skargi 31454/10, w którym stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji;

- z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie **Gorzowski przeciwko Polsce** o numerze skargi 65546/13, w którym stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji.

W sprawie **Guz przeciwko Polsce** (skarga nr 965/12), skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 10 Konwencji. Na początku 2009 roku skarżący, będący sędzią sądu rejonowego, stanął do konkursu na wolne stanowisko sędziowskie w sądzie okręgowym. Sędzia-wizytator w swoim sprawozdaniu z oceny pracy skarżącego stwierdziła, że na tym etapie przedwczesne było zatwierdzenie jego kandydatury. W ocenie sędzi-wizytator skarżący powinien poprawić skuteczność prowadzonych przez siebie postępowań, stabilność swoich decyzji i produktywność. Skarżący w pisemnych uwagach do sprawozdania uznał, że ocena jego pracy została dokonana pobieżnie, nierzetelnie i tendencyjnie. Stwierdził ponadto, że stawianie mu zarzutu niesubordynacji było niepoważne, a jego źródła miały charakter wyłącznie osobisty. Skarżący podtrzymał swoje uwagi dotyczące sprawozdania z oceny podczas zgromadzenia ogólnego sędziów sądu okręgowego w marcu 2009 roku. W czerwcu 2010 roku zostało wszczęte przeciwko skarżącemu postępowanie dyscyplinarne dotyczące pisemnych uwag skarżącego kwestionujących sprawozdanie z oceny - zarówno w odniesieniu do jego pracy, jak i do współpracy z przełożonymi; podtrzymania tych uwag na posiedzeniu walnego zgromadzenia sędziów sądu okręgowego oraz uwag skarżącego dotyczących sprawozdania z oceny jego pracy, jakie zawarł w odwołaniu od uchwały KRS. W marcu 2011 roku sąd apelacyjny, orzekający jako sąd dyscyplinarny, uznał skarżącego winnym uchybienia godności sprawowanego urzędu wymierzając mu karę upomnienia. Skarżący odwołał się od wyroku, jednak Sąd Najwyższy utrzymał go w mocy. W dniu 17 listopada 2011 roku skarżący wniósł skargę konstytucyjną. Zarzucił, że art. 107 ust. 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 21 lipca 2001 roku w zakresie, w jakim dotyczył odpowiedzialności za uchybienie godności urzędu sędziego, był niezgodny z art. 2, art. 42 ust. 1, art. 54 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze między innymi z uwagi na fakt, iż zarzuty skarżącego zmierzały do zakwestionowania aktu stosowania prawa, a nie zgodności z Konstytucją przepisów, które stanowiły podstawę ukarania dyscyplinarnego. W 2012 roku skarżący złożył skargę do ETPCz, w której zarzucił, iż sądy krajowe, uznając go winnym uchybienia godności urzędu sędziego naruszyły jego prawo do wolności wyrażania opinii. Trybunał zauważył, że uwagi skarżącego nie dotyczyły wykonywania jego funkcji orzekającej, ale wewnętrznego etapu postępowania o awans, w którym inny sędzia ocenił jego pracę. W ocenie Trybunału ochrona sądownictwa nie może skutkować zakazaniem sędziom wyrażania swoich poglądów poprzez sądy ocenne w sprawach interesu publicznego związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości, które są oparte na wystarczającej podstawie faktycznej. Trybunał przypominał, że kwestie dotyczące funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości mają zasadnicze znaczenie dla każdego demokratycznego społeczeństwa i leżą w interesie publicznym. Zwrócił również uwagę, że sąd apelacyjny uznał, że nie był uprawniony do określenia poprawności sprawozdania z oceny, ale potwierdził, że sprawozdanie zawierało pewne niedokładności. Podobnie Sąd Najwyższy nie zbadał rzetelności sprawozdania. Z tej perspektywy trudno jest wyobrazić sobie, w jaki sposób skarżący mógł wykazać, że jego sądy ocenne miały wystarczającą podstawę faktyczną – za takie zaś Trybunał je uznał. Uznał także, iż sprawozdanie z oceny mogło być przedmiotem krytyki w dopuszczalnych granicach, a także przypominał, że należy dokonać wyraźnego rozróżnienia między krytyką a zniewagą. Jeżeli jedynym zamiarem jakiegokolwiek formy wypowiedzi jest znieważenie sądu lub członków tego sądu, odpowiednia kara co do zasady nie stanowiłaby naruszenia art. 10 ust. 2 Konwencji (zob. Skalka przeciwko Polsce, skarga nr 43425/98, wyrok z dnia 27 maja 2003 roku). W przedmiotowej sprawie Trybunał nie dopatrył się zamiaru obrażenia sędzi-wizytator przez skarżącego. Mając jednocześnie na uwadze wewnątrzsądowy kontekst niniejszej sprawy, Trybunał uznał, by krytyczne uwagi skarżącego nie były w stanie podważyć autorytetu władzy sądowniczej lub naruszyć dobre imię sędzi-wizytator. Trybunał przypominał, że przy ocenie proporcjonalności ingerencji należy również wziąć pod uwagę charakter i surowość nałożonych kar, a także, że ingerencja w wolność wypowiedzi może mieć zniechęcający wpływ na korzystanie z tej wolności. W przypadku skarżącego skazanie dyscyplinarne mogło mieć wpływ na jego przyszłą karierę zawodową. Biorąc pod uwagę całokształt sprawy Trybunał stwierdził, że sądy krajowe nie zapewniły właściwej równowagi między potrzebą ochrony autorytetu wymiaru sprawiedliwości i ochroną dobrego imienia lub praw innych osób a ochroną prawa do wyrażania opinii skarżącego. W związku z tym zaskarżona ingerencja nie była „konieczna w społeczeństwie demokratycznym”. Uznał zatem, że doszło do naruszenia art. 10 Konwencji Trybunał zasądził na rzecz skarżącego słuszne zadośćuczynienie w wysokości 6000 euro tytułem szkody niematerialnej oraz 853 euro tytułem kosztów i wydatków.

W sprawie **Doroż przeciwko Polsce** (skarga nr 71205/11), skarżący zarzucił naruszenie art. 8 Konwencji. Sprawa dotyczyła przeszukania domu skarżącego zarządzanego w związku z czynnościami wyjaśniającymi dotyczącymi nielegalnego rozpowszechniania ulotek. W kwietniu 2011 roku ulotki zawierające informacje o wynagrodzeniu burmistrza Dąbrowy Tarnowskiej oraz jego zdjęcie zostały rozprowadzone anonimowo w miejscach publicznych w trzech okolicznych miejscowościach. W toku czynności wyjaśniających policja została poinformowana, że skarżący może posiadać większą ilość ulotek. Miejscowy prokurator zezwolił na przeszukanie mieszkania skarżącego w celu zabezpieczenia dowodów. Policja przeprowadziła przeszukanie, które nie przyniosło spodziewanych rezultatów. Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie o przeszukaniu, zarzucając, że decyzja nie była dostatecznie uzasadniona, oraz że nie było powodu do naruszenia jego prawa do poszanowania życia prywatnego i miru domowego. W czerwcu 2011 roku sąd nie uwzględnił zażalenia, uznając, że przeszukanie było zgodne z prawem i uzasadnione, ponieważ był to jedyny

sposób sprawdzenia, czy skarżący posiadał rozprowadzane ulotki. Powołując się na art. 8 Konwencji, pan Doroż zarzucił, że przeszukanie jego mieszkania nie było ani proporcjonalne, ani konieczne, biorąc pod uwagę, że prawo krajowe nie zabrania posiadania ulotek, a informacje w nich zawarte znajdowały się w domenie publicznej. Trybunał zauważył, że skarżący nie był oskarżony ani podejrzewany o popełnienie żadnego przestępstwa. Przeszukanie jego domu zostało przeprowadzone w związku z czynnościami wyjaśniającymi w sprawie wykroczenia bezprawnego rozpowszechniania ulotek. Trybunał zauważył też, że prawo i praktyka krajowa regulują warunki, na jakich policja może uzyskać wstęp na teren prywatny, z nakazem lub bez niego. W przedmiotowej sprawie policja otrzymała od prokuratora nakaz przeszukania wskazując na informację, że skarżący może posiadać przedmiotowe ulotki. Biorąc pod uwagę treść i zakres postanowienia o przeszukaniu, Trybunał podniósł, że decyzja prokuratora z dnia 6 kwietnia 2011 roku została zredagowana w szerokim zakresie odnoszącym się do zabezpieczenia materiału dowodowego, czyli „ulotek z informacją o wynagrodzeniu burmistrza i jego zdjęciem”. W szczególności nakaz nie uwzględniał powodów, dla których skarżący miałby być w posiadaniu przedmiotowych materiałów i dla których istniała potrzeba ich ujawnienia, biorąc pod uwagę, że same ulotki nie były nielegalne. Nie było odniesienia do żadnych istotnych dowodów, z wyjątkiem informacji rzekomo otrzymanej przez policję. Trybunał stwierdził ponadto, że brak uprzedniej zgody sądu nie został w wystarczającym stopniu zrównoważony dostępnością kontroli sądowej ex post facto - Sąd Rejonowy w Dąbrowie Tarnowskiej nie ocenił, czy prokurator posiadał „odpowiednie” i „wystarczające” powody wydania postanowienia o przeszukaniu mieszkania skarżącego. Kontrola sądowa w przedmiotowej sprawie ograniczyła się do stwierdzenia, że nakaz został wydany zgodnie z prawem i był uzasadniony, sąd nie rozważył sprzecznych interesów w przedmiotowej sprawie. Władze krajowe nie wzięły również pod uwagę faktu, że omawiane ulotki zawierały publicznie dostępne informacje dotyczące wybranego w wyborach urzędnika. Trybunał stwierdził w konkluzji, że przeszukanie zostało przeprowadzone bez odpowiedniej i wystarczającej podstawy i nie można go uznać za proporcjonalne do zamierzonych, zgodnych z prawem celów. Nie było to zatem „konieczne w społeczeństwie demokratycznym”. W związku z powyższym, Trybunał uznał, że doszło do naruszenia art. 8 Konwencji i zasądził na rzecz skarżącego 10000 euro tytułem słusznego zadośćuczynienia.

W sprawie **Ćwik przeciwko Polsce** (skarga nr 31454/10) Trybunał orzekł pięcioma głosami do dwóch, że nastąpiło naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji. Sprawa dotyczyła skargi pana Ćwika, w której zarzucał nierzetelność postępowania karnego toczącego się przeciwko niemu. Podniósł w szczególności, że sądy dopuściły dowód z zeznań osoby trzeciej pozyskanych w wyniku tortur przez członków zorganizowanej grupy przestępczej. Trybunał zauważył, że sądy krajowe zajmujące się sprawą skarżącego nie pozostawiły wątpliwości, że przedmiotowe zeznania zostały uzyskane w wyniku złego traktowania zabronionego na mocy art. 3. Sądy zgodziły się jednak na wykorzystanie zeznań w celu skazania skarżącego, z naruszeniem absolutnego zakazu złego traktowania na mocy art. 3 Konwencji oraz bez uwzględnienia konsekwencji z punktu widzenia prawa do rzetelnego procesu na podstawie art. 6 ust. 1 Konwencji. Trybunał powtórzył w szczególności zasadę, że dopuszczenie dowodu z zeznań uzyskanych w wyniku tortur lub złego traktowania zabronionych przez art. 3 Konwencji czyni postępowanie jako całość nierzetelnym. Jest to pierwsza sprawa, w której Trybunał zastosował tę zasadę w odniesieniu do dowodów uzyskanych w wyniku złego traktowania przez osoby prywatne. Wszystkie poprzednie sprawy dotyczyły dowodów uzyskanych w wyniku złego traktowania przez funkcjonariuszy publicznych. Trybunał powtórzył, że zakaz tortur oraz nieludzkiego lub poniżającego traktowania lub karania jest podstawową wartością w społeczeństwach demokratycznych, a także, że zakaz jest absolutny i nie jest dopuszczalne żadne odstępstwo od niego. Chroni każdą osobę, niezależnie od tego, czy złego traktowania dopuścił się funkcjonariusz publiczny, czy osoba prywatna. W świetle tych zasad Trybunał uznał, że art. 3 miał zastosowanie do stanu faktycznego w sprawie skarżącego, gdzie sądy krajowe wielokrotnie odnosiły się do traktowania K.G. jako do „tortur” lub „napaści”. Problem w sprawie skarżącego, który nie pojawił się wcześniej w postępowaniu przed Trybunałem, dotyczył tego, czy normę tę można przelożyć na dowody uzyskane od osoby trzeciej w wyniku złego traktowania ze strony osób prywatnych. Trybunał orzekł, że ta sama logika ma zastosowanie do sprawy skarżącego, w której oświadczenia jednej z osób zostały uzyskane w wyniku złego traktowania, do którego miał zastosowanie art. 3 Konwencji. W związku z naruszeniem art. 6 ust. 1 Konwencji Trybunał przyznał skarżącemu słuszne zadośćuczynienie w wysokości 8000 euro za szkody niematerialne. Sędziowie Wojtczek i Pejchal wyrazili wspólne zdanie odrębne. W ich ocenie w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji. Sędziowie, powołując się na inne źródła prawa, w tym traktaty międzynarodowe, międzynarodowe prawo zwyczajowe oraz uniwersalnie uznane zasady prawa, uznali, że właściwa interpretacja gwarancji zawartych w Konwencji powinna ograniczać się do przypadków złego traktowania przez lub za namową lub za zgodą lub przyzwoleniem funkcjonariuszy publicznych lub osób pełniących funkcje publiczne. W szczególności, Sędziowie przywołali w tym miejscu regulacje Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, twierdząc, że twórcy ww. Konwencji celowo przyjęli definicję tortur ograniczoną do funkcjonariuszy publicznych, ponieważ takie złe traktowanie zasadniczo różni się od tego, którego dopuszczają się osoby prywatne bez jakiegokolwiek zachęty, zgody lub przyzwolenia funkcjonariuszy. Naruszenie prawa jest zawsze znacznie poważniejsze, gdy popełnia je funkcjonariusz publiczny, ponieważ podważa zaufanie do państwa i niszczy praworządność. Zdaniem Sędziów zakaz tortur jako zwyczajowa zasada prawa międzynarodowego nie wykracza poza zakres zakazu stosowania w ww. Konwencji. Sędziowie podnieśli także, że prawo państw do swobodnego stanowienia prawa w zakresie dowodów jest regułą, a wszelkie ograniczenia wynikające z Konwencji stanowią wyjątek. To wyjątek wymaga uzasadnienia, a nie odwrotnie. Co więcej, nowoczesny proces karny w Europie kontynentalnej opiera się na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów jest ściśle związana z zasadą swobodnego dopuszczania dowodów. W zasadzie wszystkie dostępne dowody muszą zostać dopuszczone, a następnie swobodnie ocenione, chyba że istnieją szczególnie ważne powody, aby wykluczyć niektóre rodzaje dowodów. Nieuzasadnione wyłączenie dostępnych dowodów przy jednoczesnej ochronie jednej ze stron może skutkować tym, że procesu jest niesprawiedliwy dla innych stron, a zwłaszcza dla ewentualnych ofiar. Ponadto Sędziowie podkreślili, że dopuszczenie taśmy jako dowodu nie może być utożsamiane z przyzwoleniem w rozumieniu art. 1 ust. 1 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz, że w niniejszej sprawie przedmiotowe nagrania nie przesądziły o skazaniu. Potwierdziły jedynie informacje pochodzące z innych źródeł dowodowych. Sądy krajowe wzięły pod uwagę ich specyfikę i oszacowały wartość dowodową. Gdyby zostały wykluczone, istnieją uzasadnione powody, by uważać, że wynik postępowania karnego przeciwko skarżącemu byłby taki sam. W podsumowaniu Sędziowie stwierdzili, że ich zdaniem nie ma wystarczających podstaw do wprowadzenia na mocy Konwencji ogólnej zasady wykluczającej mającej zastosowanie do wszystkich dowodów uzyskanych w wyniku złego traktowania przez osoby prywatne. Dopuszczenie dowodów, o których mowa w przedmiotowej sprawie, nie uczyniło postępowania karnego przeciwko skarżącemu w całości nierzetelnym. Orzeczenia sądów krajowych pozostają w granicach władzy publicznej w rozumieniu postanowień Konwencji.

W sprawie **Gorkowski przeciwko Polsce** (skarga nr 65546/13) skarżący zarzucił, że został pozbawiony prawa dostępu do sądu w związku z faktem, iż przyznany mu pełnomocnik z urzędu odmówił przygotowania i wniesienia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego w jego sprawie oraz został poinformowany o tej odmowie zbyt późno, aby znaleźć nowego profesjonalnego pełnomocnika, który mógłby przygotować i wnieść taką skargę. Trybunał orzekł, iż doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji. Trybunał zauważył, że skarżący otrzymując informację o odmowie sporządzenia przez pełnomocnika z urzędu skargi kasacyjnej, miał

sześć dni (z których cztery były dniami roboczymi), na jej wniesienie. Trybunał uznał, że znalezienie przez skarżącego nowego profesjonalnego pełnomocnika, który zobowiązałby się do przygotowania i wniesienia skargi kasacyjnej w tym terminie, byłoby wyjątkowo trudne, jeśli nie niemożliwe. W konsekwencji krótki czas, pozostały skarżącemu na podjęcie jakichkolwiek kroków w celu przygotowania skargi kasacyjnej w jego sprawie, nie dawał mu realnej możliwości wniesienia skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W związku z powyższym Trybunał doszedł do wniosku, że miało miejsce naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji i przyznał skarżącemu słuszne zadośćuczynienie w wysokości 2000 euro z tytułu szkody niematerialnej.

Ponadto w IV kwartale 2020 roku Trybunał opublikował **siedem decyzji** w sprawach przeciwko Polsce.

Decyzje opublikowane w dniu 8 października 2020 roku:

- w sprawie **Beker przeciwko Polsce** (skarga nr 36526/14) decyzja o niedopuszczalności skargi z dnia 15 września 2020 roku;
- w sprawie **Słoń przeciwko Polsce** (skarga nr 22963/16) decyzja o niedopuszczalności skargi z dnia 15 września 2020 roku.

W sprawie **Beker przeciwko Polsce** (skarga nr 36526/14) skarżący podnosił zarzut naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji ze względu na podnoszone przez niego nieprawidłowości, którymi, zdaniem skarżącego, charakteryzowało się zajęcie jego wynagrodzenia przez komornika. Trybunał ustalił, że skarżący w 2005 roku został skazany za usiłowanie zabójstwa przez zadanie ofierze kilku ran kłutych. W procesie cywilnym w 2009 roku sąd zasądził od skarżącego na rzecz ofiary kwotę 300.000 zł oraz 1700 zł tytułem renty miesięcznej, a także koszty zastępstwa procesowego w wysokości 7200 zł. Trybunał ustalił, że skarżący nie uiścił żadnej kwoty na rzecz poszkodowanego w związku z czym w marcu 2012 komornik wszczął postępowanie egzekucyjne. W toku postępowania skarżący wniósł dwie skargi na czynności komornika, które zostały dwukrotnie oddalone przez sąd. Postępowanie egzekucyjne w marcu 2015 roku zostało umorzone na podstawie art. 825 pkt. 1 Kodeksu postępowania cywilnego. Trybunał wskazał, że nie ma potrzeby rozpoznawania w sprawie niniejszej podniesionych przez Rząd RP zarzutów odnośnie niedochowania 6-miesięcznego terminu na wniesienie skargi lub nadużycia prawa do skargi. Nawet gdyby zarzuty skarżącego dotyczące rzekomego nieprawidłowego charakteru przedmiotowych zajęć były uzasadnione, skarga musiałaby zostać uznana za bezzasadną. Z informacji zawartych w aktach niniejszej sprawy wynika bowiem, że żadne z dokonanych względem skarżącego zajęć komorniczych nie powiodło się oraz, że postępowanie zostało umorzone. W tych okolicznościach Trybunał uznał, że skarżący nie doznał żadnej ingerencji w jego prawo chronione art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji. W związku z powyższym Trybunał uznał, że skarga jest oczywiście bezzasadna i odrzucił ją zgodnie z art. 35 ust. 3 (a) i 4 Konwencji.

W sprawie **Słoń przeciwko Polsce** (skarga nr 22963/16) skarżący podnosił naruszenie art. 8 Konwencji z uwagi na brak środków prawnych umożliwiających mu uznanie ojcostwa. Podczas trwania nieformalnego związku Skarżącego i L.Z. doszło do co najmniej jednego zbliżenia seksualnego pomiędzy partnerami. Bezpośrednio potem, kiedy zostało stwierdzone, że L. Z. jest w ciąży, jej poprzedni narzeczony - M.Ż. formalnie uznał ojcostwo dziecka, przy wyrażeniu na to zgody przez L.Z. Pomimo tego rodzaju sytuacji, po urodzeniu się dziecka Skarżący opiekował się nim okresowo z uwagi na problemy zdrowotne matki dziecka, przy czym sytuacja ta trwała do sierpnia 2012 roku. Wówczas to, L.Z. po odebraniu małoletniego od skarżącego, zerwała z nim wszelkie kontakty. Wkrótce potem L.Z. wyszła za mąż za M.Ż. z którym zamieszkała wspólnie z dzieckiem. Pozbawiony możliwości kontaktów z małoletnim skarżący, który uważał się za jego biologicznego ojca, wykonał tzw. prywatną opinię z zakresu badań genetycznych (DNA), przy czym ekspertyza ta potwierdziła zgodność dostarczonych próbek - jako stanowiących materiał ojca i syna. Między innymi na tej podstawie skarżący podjął czynności zmierzające do uzyskania praw rodzicielskich. Polegały one na złożeniu do prokuratora dwóch kolejnych wniosków o wytoczenie powództw o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa przez M. Ż. W następstwie rozpoznania rzeczonych wniosków wydane zostały postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, które podlegały następnie kontroli instancyjnej z uwagi na sformułowane przez skarżącego środki odwoławcze. Skarżący złożył ponadto wniosek o ustalenie kontaktów z dzieckiem, który to wniosek został oddalony ponieważ sąd uznał, że nawiązanie kontaktu pomiędzy wnioskodawcą a małoletnim synem nie leżałoby w najlepszym interesie dziecka. W wyniku kontroli instancyjnej Sąd Okręgowy utrzymał je w mocy. W odniesieniu do wzmiankowanego sporu w zakresie praw ojcowskich, dotyczących domniemanego ojca biologicznego, Trybunał stanął na stanowisku, że osoba taka nie może być całkowicie wykluczona z życia dziecka - chyba że istnieją istotne powody związane z najlepszym interesem dziecka. Trybunał wskazał przy tym, że prawo to nie musi koniecznie oznaczać wynikającego z Konwencji obowiązku umożliwienia biologicznemu ojcu zakwestionowania jego statusu prawnego. Trybunał zauważył, że władze krajowe odmówiły wniesienia pozwów w imieniu skarżącego ale uczyniły to nie tylko z uwagi na fakt, że aktualny partner matki dziecka odpowiednio wcześniej, prawnie uznał dziecko, lecz także dlatego, że przeprowadziły staranne rozważania merytoryczne w kierunku ustalenia najlepszego interesu dziecka. W ocenie Trybunału, organy prokuratorskie prawidłowo przeprowadziły dowody pochodzące od szeregu świadków i dokładnie przeanalizowały pozostałe materiały, w tym opinię biegłych, z której jednoznacznie wynikało, że dziecko rozwijało więzi emocjonalne z M.Ż. i traktowało go jak swojego, biologicznego ojca. Podkreślono również, że ustalenie ojcostwa w osobie skarżącego pozbawiłoby dziecko stabilności emocjonalnej, potencjalnie wyrządzając mu znaczną szkodę. Co znamienne, Trybunał uznał również za prawidłowe zaniechanie uznania prywatnej opinii DNA, dostarczonej przez skarżącego, uzasadniając to wątpliwościami w zakresie sposobu, w jaki materiał biologiczny został uzyskany. Orzeczenie Trybunału wykazało, że władze krajowe przeprowadziły dokładną kontrolę interesów zainteresowanych stron - przywiązując szczególną wagę do interesów dziecka, nie ignorując jednocześnie interesów skarżącego - w ramach procedury zapewniającej wystarczające gwarancje proceduralne dla skarżącego. Z uwagi na powyższe, Trybunał niniejszą decyzją, na podstawie art. 35 ust. 3 i 4 Konwencji odrzucił skargę uznając ją za oczywiście nieuzasadnioną i w związku z tym niedopuszczalną.

Decyzje opublikowane w dniu 22 października 2020 roku:

- **A.A. przeciwko Polsce** (skarga nr 47888/19) – decyzja z dnia 29 września 2020 roku o skreśleniu skargi z listy spraw na skutek jednostronnej deklaracji Rządu;
- **Krzysztof Bartoszewski przeciwko Polsce** (skarga nr 58089/15) – decyzja z dnia 29 września 2020 roku o niedopuszczalności skargi;
- **Gabrysiak przeciwko Polsce** (skarga nr 65622/14) – decyzja z dnia 29 września 2020 roku o niedopuszczalności skargi;
- **Wieczorek przeciwko Polsce** (skarga nr 61536/15) – decyzja z dnia 29 września 2020 roku o skreśleniu skargi z listy spraw na skutek ugody.

W sprawie **A.A. przeciwko Polsce** (skarga nr 47888/19) skarżąca podnosiła zarzut naruszenia art. 5 ust. 1 lit. f i art. 5 ust. 4 Konwencji wskazując, że jej zatrzymanie w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców było arbitralne i sprzeczne z prawem krajowym. Podniosła również naruszenie art. 5 ust. 4 Konwencji z uwagi na brak skutecznej procedury, za pomocą której mogłaby zakwestionować legalność pozbawienia wolności. Rząd RP złożył w tej sprawie deklarację jednostronną, w której zobowiązał się do zapłaty na rzecz skarżącej kwoty 9000 euro. Trybunał w decyzji z dnia 29 września 2020 roku zatwierdził jednostronną deklarację Rządu, czego konsekwencją było skreślenie skargi z listy spraw na mocy art. 37 ust. 1 lit. c Konwencji.

W sprawie **Krzysztof Bartoszewski przeciwko Polsce** (skarga nr 58089/15) skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji, chroniącego prawo własności, przedstawiając okoliczności pozbawienia go posiadania samochodu, który został skonfiskowany w latach 2006-2012, najpierw jako dowód w postępowaniu karnym przeciwko osobom trzecim oskarżonym o przestępstwa związane z handlem narkotykami, a następnie jako zabezpieczenie ewentualnych szkód, które mogłyby zostać zasądzone na rzecz domniemanej ofiary. Wskazaną decyzją, na podstawie art. 35 ust. 3 i 4 Konwencji Trybunał odrzucił skargę uznając ją za oczywiście nieuzasadnioną i w związku z tym niedopuszczalną.

Z ustaleń dokonanych przez Trybunał wynika, że w lipcu 2006 roku samochód skarżącego został zajęty jako dowód w związku z prowadzonym przeciwko skarżącemu postępowaniem karnym, celem stwierdzenia czy w zatrzymanym pojeździe znajdują się ślady substancji psychotropowych lub środków odurzających. Przeprowadzone badania kryminalistyczne wykazały ślady środków odurzających w postaci heroiny w pojeździe. W czerwcu 2007 roku pojazd skarżącego został uznany za dowód rzeczowy, zaś jego zwrot nastąpił w 2012 roku, kiedy to sąd okręgowy postanowił przekazać samochód skarżącemu, w wyniku uznania, że nie był on narzędziem przestępstwa. W listopadzie 2012 roku skarżący pozwał Skarb Państwa twierdząc, że przedłużająca się konfiskata jego samochodu była nieuzasadniona oraz, że doszło do obniżenia jego wartości. W toku postępowania krajowego sądy obu instancji, po starannym przeprowadzeniu dowodów, ustaliły, że nie doszło do powstania szkody wskutek naruszenia prawa przez organy procesowe. W konsekwencji powództwo zostało oddalone. Odrzucając skargę w niniejszej sprawie Trybunał odnotował, że zatrzymanie samochodu skarżącego miało na celu zabezpieczenie go jako dowodu dla potrzeb postępowania karnego, toteż służyło ochronie interesu publicznego w rozumieniu art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji. Jednocześnie zwrócono uwagę na fakt, że pojazd został zwrócony wkrótce po zakończeniu procesu karnego. Trybunał stwierdził, że władze wydały trzy decyzje w odniesieniu do samochodu wnioskodawcy, przy czym skarżący nie zakwestionował żadnej z nich. Ponadto, skarżącemu zapewniono skuteczną środek prawny umożliwiający dochodzenie roszczeń odszkodowawczych, który został przez niego wykorzystany – niezależnie od tego, że okazał się on w tych konkretnych okolicznościach nieskuteczny. Dlatego też, zdaniem Trybunału, skarżącemu zapewniono „rozsądną możliwość dochodzenia jego roszczeń” zgodnie z wymogami proceduralnymi wynikającymi z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji. W konkluzji Trybunał stwierdził, że nie można uznać, iż władze naruszyły obowiązek zachowania właściwej równowagi pomiędzy prawami własności skarżącego a ogólnymi interesami wspólnoty, zatem zajęcie pojazdu skarżącego było zgodne z prawem i uzasadnione, biorąc pod uwagę margines oceny dopuszczalny na mocy art. 1 ust. 2 Protokołu nr 1.

W sprawie **Gabrysiak przeciwko Polsce** (skarga nr 65622/14) skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 8 Konwencji i wskazywał, że władze krajowe nie podjęły odpowiednich środków, aby pomóc mu w utrzymaniu więzi z córką oraz że przewlekłość, z jaką – jego zdaniem - prowadziły postępowania w jego sprawie, przyczyniła się do pogorszenia jego relacji z dzieckiem. Trybunał ustalił, że skarżący w 1995 roku zawarł związek małżeński z I.J., z którego po dwóch latach urodziła się małaletnia M. Skarżący wystąpił o orzeczenie rozwodu w 2007 roku, a także o zabezpieczenie jego kontaktów z małaletnią córką. W marcu 2008 roku sąd okręgowy orzekł rozwód ustalając jednocześnie kontakty z dzieckiem na zasadach orzeczonych w postanowieniu o zabezpieczeniu kontaktów z marca 2007 roku, wyrok stał się prawomocny w listopadzie 2008 roku. W marcu 2009 była żona skarżącego wystąpiła o zmianę orzeczonego w wyroku rozwodowym prawa do kontaktów skarżącego z dzieckiem i zmniejszenie kontaktów do jednego dnia w miesiącu, w miejscu zamieszkania dziecka. Postępowanie to trwało do 2014 roku. Trybunał ustalił również, że córka skarżącego od 2008 roku odmawiała kontaktów ze skarżącym. W niniejszej sprawie Trybunał przypomniał że art. 8 Konwencji ma zasadniczo na celu ochronę jednostki przed arbitralną ingerencją władz publicznych. Wspomniane organy mają dołożyć wszelkich starań, aby je ułatwić, jednakże obowiązek stosowania przymusu w tej sprawie musi być ograniczony: muszą one uwzględnić interesy oraz prawa i wolności tych osób, a w szczególności dobro dziecka i jego prawa wynikające z art. 8 Konwencji. W przypadku, gdy kontakt z rodzicem może zagrozić tym interesom lub naruszyć te prawa, to do władz krajowych należy zapewnienie właściwej równowagi między sprzecznymi interesami i prawami. Trybunał zauważył, że postanowieniem zabezpieczającym z dnia 4 czerwca 2007 roku skarżącemu przyznano szerokie prawo do kontaktów na okres odpowiadający czasowi trwania postępowania rozwodowego. Stwierdził, że ustalone w ten sposób warunki zostały zawarte w orzeczeniu rozwodowym wydanym przez sąd okręgowy. Zauważył również, że skarżący nie odwołał się ani od wyżej wymienionego orzeczenia z dnia 4 czerwca 2007 roku, ani od wyroku orzekającego rozwód. Trybunał zauważył, że ustalone w wyroku rozwodowym zasady dotyczące prawa do kontaktów miały zastosowanie przez cały czas trwania postępowania o ograniczenie kontaktów wszczętego przez byłą żonę skarżącego. Następnie Trybunał zauważył, że zainteresowany nie wniósł o wykonanie swojego prawa do kontaktów z wyjątkiem jednego przypadku i że po odrzuceniu jego wniosku w tym zakresie, nie korzystał z prawa do kontaktów przez ponad pięć lat z przyczyn niezależnych od władz krajowych. Trybunał zauważył ponadto, że zgodnie z opinią biegłego w postępowaniu krajowym, nieporozumienia małżeńskie przyczyniły się - w decydującym stopniu - do pogorszenia relacji między ojcem a córką: zerwanie więzi rodzinnej między nimi zmaterializowało się odmową szesnastoletniego wówczas dziecka, aby spotkać się z wnioskodawcą. Trybunał zauważył, że sądy krajowe dokładnie zbadały one sytuację dziecka, zlecając sporządzenie opinii biegłych i że kroki podjęte przez sądy krajowe zostały podjęte w interesie dziecka: to ostatnie, w momencie zakończenia postępowania, w wieku szesnastu lat stanowczo wyraziło życzenie, aby nie widywać się ze skarżącym - okoliczność do której Trybunał przywiązuje szczególne znaczenie. Trybunał wskazywał już wcześniej, że dobro dziecka może, w zależności od jego charakteru i wagi, przeważać nad interesem skarżącego rodzica. W zakresie, w jakim skarżący twierdził, że długość postępowania w powyższej sprawie przyczyniła się do zerwania jego więzi rodzinnych, Trybunał uznając wprawdzie, że czas trwania postępowania był niepokojąco długi, nie zgodził się jednak z tym argumentem, bowiem w trakcie całego postępowania skarżący miał nadal przyznane szerokie kontakty z dzieckiem przewidziane w wyroku rozwodowym, z których korzystał jedynie na początku. Trybunał wskazał, że z uzasadnień orzeczeń sądów krajowych nie wynika, że była żona skarżącego sprzeciwiała się temu prawu do kontaktów, a nawet gdyby założyć, że tak było, to skarżący miał do swojej dyspozycji krajowe środki odwoławcze, z których nie skorzystał w tej sprawie. W związku z powyższym Trybunał doszedł do wniosku, że nie można stwierdzić, że władze polskie nie podjęły odpowiednich i wystarczających wysiłków w celu zapewnienia skutecznego poszanowania życia prywatnego i rodzinnego skarżącego lub że długość powyższej procedury przyczyniła

się do zerwania więzi rodzinnych i uznał skargę za oczywiście bezzasadną.

W sprawie **Wieczorek przeciwko Polsce** (skarga nr 61536/15) skarżący podniósł zarzut dotyczący rzekomego naruszenia art. 8 Konwencji w związku z brakiem zapewnienia minimum prywatności i intymności podczas jego osadzenia w Zakładzie Karnym we Wronkach, a także art. 6 Konwencji w związku z przewlekłością postępowania sądowego. Rząd uznał naruszenie praw skarżącego i zobowiązał się do wypłacenia kwoty 2000 euro tytułem zadośćuczynienia za szkody materialne i niematerialne oraz wszelkich kosztów i wydatków. Skarżący zrzekł się dalszych roszczeń przeciwko Polsce w zakresie okoliczności będących podstawą tej skargi. Trybunał zatwierdził ugodę zawartą przez strony, czego konsekwencją było skreślenie skargi z listy spraw na mocy art. 39 Konwencji.

Decyzja opublikowana w dniu 10 grudnia 2020 roku:

- **Wierzbicki przeciwko Polsce** (skarga nr 63821/16) – decyzja z dnia 17 listopada 2020 roku o skreśleniu skargi z listy spraw na skutek ugody.

W sprawie **Wierzbicki przeciwko Polsce** (skarga nr 63821/16), Trybunał zatwierdził deklarację jednostronną Rządu. Skarżący podniósł między innymi zarzut naruszenia art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji w związku ze sposobem, w jaki strażnicy więzienni przeprowadzali jego kontrole osobiste podczas osadzenia w zakładzie karnym. Zarzucił w szczególności, że monitoring z kontroli osobistych, podczas których musiał rozebrać się do naga, był przekazywany do pokoju dyżurnych, gdzie mogły znajdować się inne osoby. Po nieudanej próbie zawarcia ugody pismem z dnia 30 września 2019 roku Rząd poinformował Trybunał o wystosowaniu jednostronnej deklaracji w celu rozwiązania kwestii podniesionej w skardze. Rząd uznał naruszenie art. 8 ust. 1 Konwencji i zaproponował skarżącemu kwotę 1800 euro tytułem wszelkich szkód a także kosztów i wydatków. Rząd zwrócił się jednocześnie do Trybunału o skreślenie skargi zgodnie z art. 37 Konwencji. Pismem z dnia 7 listopada 2019 roku skarżący wskazał, że nie jest usatysfakcjonowany warunkami jednostronnej deklaracji. Trybunał skorzystał jednak z przysługującego mu prawa do uznania warunków deklaracji jednostronnej i skreślenia skargi z listy spraw nawet w przypadku braku zgody drugiej strony. Trybunał podkreślił, że kwestia warunków osadzenia i prawa do poszanowania życia prywatnego osadzonych była już wielokrotnie omawiana w orzecznictwie, także w sprawach przeciwko Polsce. Mając zatem na uwadze charakter sprawy, uznanie naruszenia przez Rząd oraz wysokość zaproponowanego zadośćuczynienia, która jest zgodna z kwotami zwykle przyznawanymi w tego typu sprawach, Trybunał uznał, że dalsze badanie sprawy nie byłoby uzasadnione. W związku z powyższym skarga została skreślona z listy spraw.

Wszystkie powyższe orzeczenia Trybunału są dostępne w języku angielskim albo francuskim w bazie orzeczniczej Trybunału (<https://hudoc.echr.coe.int>), zaś wyroki w sprawach polskich dodatkowo umieszczone są w bazie przetłumaczonych na język polski orzeczeń Trybunału na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc>.

POZOSTAŁE INFORMACJE

Wybór nowego sędziego ETPCz z ramienia Polski

W marcu 2020 roku Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy poinformowało o rozpoczęciu procedury wyboru sędziego ETPCz z ramienia Polski na kadencję 2021-2030. Kadencja obecnego sędziego, prof. dr hab. Krzysztofa Wojtyczka, zakończy się w dniu 31 października 2021 roku. Lista trojga kandydatów została ustalona, w ramach procedury krajowej, przez Zespół do spraw wyłonienia kandydatów na urząd sędziego ETPCz po przeprowadzeniu, w dniach 1-2 grudnia 2020 roku, rozmów kwalifikacyjnych z 15 osobami, które zgłosiły swoje kandydatury. Następnie lista została skierowana w dniu 8 grudnia 2020 roku do zaopiniowania przez Doradczy Panel Ekspertów Rady Europy do spraw wyłonienia kandydatów na wybór na stanowisko sędziego ETPCz. Po zakończeniu postępowania przed Panelem ostateczna lista kandydatów na urząd sędziego ETPCz zostanie opublikowana na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Wybór nowego sędziego z ramienia Polski ma się odbyć na sesji plenarnej Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w kwietniu 2021 roku.

Szczegółowe informacje dostępne są na stronie: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/wybor-sedziego-etpcz>.

Wniosek Sądu Najwyższego Słowacji o opinię doradczą

W dniu 4 grudnia 2020 roku Trybunał poinformował o złożeniu wniosku o sporządzenie opinii doradczej przez słowacki Sąd Najwyższy. Słowacja jest trzecim krajem, który wystąpił o taką opinię w ramach Protokołu nr 16 do Konwencji. Pierwszy wniosek w październiku 2018 roku złożyła Francja, drugi w sierpniu 2019 roku Armenia. Wniosek Sądu Najwyższego Słowacji został złożony w kontekście postępowania karnego wszczętego w 2014 roku przeciwko policjantowi. W 2019 roku funkcjonariusz słowackiej policji wniósł do Sądu Najwyższego odwołanie od wyroku, skazującego go za spowodowanie uszkodzenia ciała i zakłócenie porządku publicznego. Sąd Najwyższy zwrócił się do Trybunału z pytaniem czy Departament Kontroli i Inspekcji Służb Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który prowadził postępowanie przygotowawcze w sprawie policjanta, spełnia kryteria określone na mocy art. 2, art. 3 oraz art. 6 ust. 1 Konwencji w odniesieniu do prowadzenia postępowań w sprawie przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy policji. Protokół nr 16 do Konwencji wszedł w życie w dniu 1 sierpnia 2018 roku. Umożliwia on najwyższemu sądom i trybunałom, określonym przez państwa członkowskie, które go ratyfikowały, zwrócenie się do Trybunału o wydanie opinii doradczej w kwestiach zasadniczych, dotyczących interpretacji lub stosowania praw i wolności, określonych w Konwencji lub jej protokołach. Wystąpienie z wnioskiem o wydanie opinii jest możliwe jedynie w związku ze sprawą toczącą się przed danym sądem lub trybunałem. ETPCz decyduje o przyjęciu albo odrzuceniu wniosku. Opinie doradcze nie są wiążące. Polska nie ratyfikowała Protokołu nr 16, wobec czego możliwość wystąpienia o opinię doradczą jest w stosunku do postępowań toczących się przed polskimi sądami wyłączona.

Wniosek Sądu Najwyższego Litwy o opinię doradczą

W dniu 11 grudnia 2020 roku Trybunał poinformował o złożeniu przez litewski Sąd Najwyższy wniosku o sporządzenie opinii doradczej w ramach Protokołu nr 16 do Konwencji. Rzeczony wniosek został złożony w związku ze sprawą wniesioną przez byłą parlamentarzystkę litewską, która złożyła skargę na odmowę zarejestrowania jej jako kandydata w wyborach w 2020 roku przez Centralną Komisję Wyborczą. Powyższe nastąpiło w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 2014 roku stwierdzającym, iż złamała ona przysięgę i rażąco naruszyła konstytucję poprzez zaniechanie uczestnictwa w wielu posiedzeniach Parlamentu litewskiego. Zdaniem skarżącej, podczas rozpatrywania jej sprawy nie uwzględniono przepisów dotyczących impeachmentu zmienionych w następstwie wyroku ETPCz w sprawie Paksas przeciwko Litwie z 2011 roku. W orzeczeniu tym ETPCz orzekł, że stałe i nieodwracalne pozbawienie byłego prezydenta prawa do zajmowania miejsca w Sejmie było nieproporcjonalne i stanowiło naruszenie

Konwencji, przy czym Trybunał Konstytucyjny Litwy stwierdził, że nowe ustawodawstwo w tym zakresie stoi w sprzeczności z Konstytucją tego kraju. W związku z powyższym, litewski Naczelny Sąd Administracyjny zwrócił się do ETPCz o wskazówki w sprawie kryteriów, które należy stosować przy ocenie zgodności obecnie obowiązujących przepisów dotyczących impeachmentu, z art. 3 (prawo do wolnych wyborów) Protokołu nr 1 do Konwencji.